

Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 17.02.1981, sp. zn. 3 To 2/81, ECLI:CZ:NS:1981:3.TO.2.1981.1

Číslo: 19/1982

Právní věta: K výkladu ustanovenia § 13 Tr. zák. o nutnej obrane Pri posudzovaní primeranosti obrany a útoku treba brať do úvahy intenzitu oboch akcií, ako aj škodu, ktorá hrozila z útoku, a škodu spôsobenú v obrane. Škoda spôsobená v obrane môže byť väčšia ako škoda, ktorú útočník napadnutému spôsobil, alebo ktorá hrozila z jeho útoku nesmie však byť medzi nimi zřejmý nepomer. Spravidla nepôjde z tohto hľadiska o prekročenie primeranosti nutnej obrany, keď napadnutý pri odvracaní útoku ohrozujúceho jeho život, resp. z ktorého mu hrozí ťažká ujma na zdraví, útočníka usmrtí. Skutočnosť, že si niekto pripraví na obranu proti hroziacemu a očakávanému útoku zbraň, nevylučuje záver, že ide o nutnú obranu.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 17.02.1981

Spisová značka: 3 To 2/81

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nutná obrana

Předpisy: 140/1961 Sb. § 13

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 19/1982 sb. rozh.

K výkladu ustanovenia § 13 Tr. zák. o nutnej obrane

Pri posudzovaní primeranosti obrany a útoku treba brať do úvahy intenzitu oboch akcií, ako aj škodu, ktorá hrozila z útoku, a škodu spôsobenú v obrane.

Škoda spôsobená v obrane môže byť väčšia ako škoda, ktorú útočník napadnutému spôsobil, alebo ktorá hrozila z jeho útoku; nesmie však byť medzi nimi zřejmý nepomer. Spravidla nepôjde z tohto hľadiska o prekročenie primeranosti nutnej obrany, keď napadnutý pri odvracaní útoku ohrozujúceho jeho život, resp. z ktorého mu hrozí ťažká ujma na zdraví, útočníka usmrtí.

Skutočnosť, že si niekto pripraví na obranu proti hroziacemu a očakávanému útoku zbraň, nevylučuje záver, že ide o nutnú obranu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu SSR zo 17. 2. 1981 sp. zn. [3 To 2/81.](#))

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo 14. novembra 1980 sp. zn. 2 T 31/80 bol obvinený J. V. podľa § 226 písm. b) Tr. por. oslobodený spod obžaloby pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1, 2 Tr. zák., ktorého sa mal dopustiť tak, že 21. apríla 1980 asi o 21.00 hod. v obci Kuzmice počas bitky s poškodeným J. K. pichol tohto vreckovým nožikom s čepeľou dlhou 7,7 cm do ľavej polovice hrudníka tak, že mu zasiahol srdce a spôsobil smrť.

Najvyšší súd SSR zamietol odvolanie krajského prokurátora podané proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa ako neopodstatnené.

Z odôvodnenia:

Proti uvedenému rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie krajský prokurátor. Uviedol v ňom, že krajský súd nepostupoval správne, keď oslobodil obžalovaného J. V. podľa § 226 písm. b) Tr. por. na základe zistenia, že obžalovaný svojím konaním odvracal priamo hroziaci útok spôsobom primeraným povahe a nebezpečnosti útoku. Upozornil na to, že podľa výsledkov dokazovania obžalovaný predpokladal útok poškodeného a preto si pripravil vreckový nôž, ktorý držal otvorený v pravej ruke, čo nasvedčuje tomu, že chcel spôsobiť poškodenému ťažkú ujmu na zdraví. Poškodený J. K. bil obžalovaného iba rukami a obžalovaný útočil na poškodeného držiac v ruke otvorený nôž. Z toho vyplýva, že nemohlo ísť o obranu obžalovaného J. V. proti poškodenému, ktorá by bola primeraná povahe a nebezpečnosti útoku.

Najvyšší súd SSR preskúmal v zmysle § 254 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, i správnosť konania, ktoré rozsudku predchádzalo a zistil, že odvolanie krajského prokurátora nie je odôvodnené.

Krajský súd postupoval v súlade so zákonom, keď na hlavnom pojednávaní vykonal v potrebnom rozsahu všetky dostupné dôkazy, náležite ich vyhodnotil a dospel k správnym a úplným skutkovým zisteniam.

Najvyšší súd SSR po preskúmaní veci dospel k záveru, že krajský súd neurobil chybu ani v tom, keď konanie obžalovaného J. V. uznal za konanie v nutnej obrane podľa ustanovenia § 13 Tr. zák. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia čin ináč trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený Trestným zákonom, nie je trestným činom, ak obrana nie je zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku.

V danom prípade podľa výsledkov dokazovania obžalovaný po odchode z pohostinstva videl na ulici stáť troch mužov. Keď išiel okolo nich, napadol ho poškodený J. K. ml., fyzicky silnejší muž, ktorý ho prudkým úderom zrazil na zem a tam ho znovu pästami bil a kopal. Treba uviesť, že v tomto čase obžalovaný videl v blízkosti stáť ešte ďalšie dve osoby, a to J. K. st., ktorý slovné povzbudzoval svojho syna, aby pokračoval v útoku proti obžalovanému, a svedka J. P., ktorý síce odmietal zúčastniť sa na bití obžalovaného, ale obžalovaný o tom nevedel a mohol naopak predpokladať, že sa aj tento svedok zapojí do útoku proti nemu. Ak teda obžalovaný J. V. požíl za tejto situácie proti poškodenému svoj vreckový nožík, treba konštatovať, že jeho obrana nebola zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku, ktorý mu hrozil. Pri naplnení pojmových znakov ustanovenia § 13 Tr. zák. sa nevyžaduje, aby došlo k úplnej proporcionalite útoku a obrany. V danom prípade treba upozorniť na to, že obžalovaný J. V. použil vreckový nožík proti poškodenému až v čase, keď už ležal na zemi a keď ho poškodený kopal nohami. Bol teda v takej situácii a polohe, že sa nemohol účinne brániť proti útoku poškodeného iným spôsobom. Preto mával nad sebou poležiačky otvoreným vreckovým nožikom, pričom podľa objektívnych znaleckých nálezov zasiahol nad ním skloneného poškodeného J. K. ml. viackrát do dolných končatín a potom aj do oblasti srdca. Obžalovaný teda pichol poškodeného

nožom v čase, keď útok ešte trval, čím je splnená aj ďalšia podmienka nutnej obrany, že útok proti obžalovanému trval. Najvyšší súd SSR považuje za potrebné upozorniť aj na okolnosť, že obžalovanému J. V. pri útoku poškodeného J. K. ml. hrozil závažný následok na zdraví, prípadne aj na živote, čomu nasvedčujú objektívne zistené zranenia obžalovaného, ktoré mu spôsobil útočník kopaním a bitím.

Podľa výsledkov dokazovania obžalovaný bol po prevezení do nemocnice v bezvedomí, mal podliatiny pod oboma očami a natrhnutú pravú ušnicu. Po dôkladnej prehliadke bolo zistené pomliaždenie tvárovej časti hlavy, tržné rany ušnice a pery a otras mozgu, pomliaždenie ľavého pleca, stehna a zlomenina hornej čeluste.

Za tohto stavu neobstojí námietka krajského prokurátora, že obžalovaný J. V. si už vopred pripravil vreckový nožík, držal ho pripravený v pravej ruke a chcel spôsobiť poškodenému J. K. ťažkú ujmu na zdraví. Okolnosť, či si obžalovaný J. V. pripravil vreckový nožík už po ceste domov, alebo ho vytiahol a otvoril až v čase útoku poškodeného, nebola jednoznačne preukázaná. V prípravnom konaní obžalovaný síce uviedol, že nožík vytiahol a otvoril v čase, keď videl na ulici stáť J. K. st. a iné osoby a dostal strach, že ho napadnú. Na hlavnom pojednávaní už vypovedal, že si vôbec nepamätá, či a kedy nožík vytiahol a použil. Vzhľadom na vyjadrenie obžalovaného, že poškodeného J. K. ml. vôbec nepoznal a teda nemohol ani predpokladať, že ho napadne, je zrejmé, že obžalovaný vytiahol nožík, až keď ležal na zemi a chcel sa s ním brániť proti útoku poškodeného. Ale aj v prípade, že nožík si pripravil už predtým z obavy pred útokom tak, ako o tom vypovedal v prípravnom konaní, nevyklučuje ani tato okolnosť zaver o splnení podmienok nutnej obrany. Rozhodujúce je, že obžalovaný J. V. použil svoj nožík proti poškodenému J. K. ml. až v čase, keď J. K. ml. naňho útočil, a to za okolností a situácie, ako to bolo už uvedené. Skutočnosť, že si niekto pripraví na obranu proti hroziacemu a očakávanému útoku zbraň nevyklučuje, že ide o obranu, ani to, že obrana nie je zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku.